

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

7 nci Birleşim

27 . 5 . 1999 Perşembe

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	94
II. - GELEN KÂĞITLAR	94
III. - YOKLAMA	95
IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	95
A) GÜNDEMĐĐŐ KONUŞMALAR	95
1. - İstanbul Milletvekili Yılmaz Karakoyunlu'nun, İstanbul'un fethinin 546 ncı yıldönümüne ilişkin gündemđđő konuşması ve Kültür Bakanı M. İstemihan Talay'ın cevabı	95 : 99
2. - Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya'nın, Tekelin tütün alımlarına ve tütün üreticilerinin sorunları ile alınması gereken önlemlere ilişkin gündemđđő konuşması ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Metin Şahin'in cevabı	99 : 101
3. - İzmir Milletvekili H. Ufuk Söylemez'in, İnterbankla ilgili, günlük bir gazetede çıkan habere ilişkin gündemđđő konuşması	101 : 103
V. - SATAŐMALARLA İLİŞKİN KONUŞMALAR	103
1. - İstanbul Milletvekili Güneş Taner'in, İzmir Milletvekili H. Ufuk Söylemez'in şahsına satışması nedeniyle konuşması	103 : 107

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açıldı.

Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, yaş çay alm kampanyasındaki sorunlara,

Ardahan Milletvekili Saffet Kaya'nın da, 55 inci hükümet döneminde izin verilen canlı hayvan ve hayvan ürünleri ithalinin, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da geçimini hayvancılıkla sağlayan insanlarımızı zor durumda bıraktığına,

İlişkin gündem dışı konuşmalarına, Tarım ve Köyişleri Bakanı Mahmut Erdir,

Gaziantep Milletvekili Mehmet Bedri İncetahtacı'nın, Türkiye'nin güvenliği ve insan haklarına ilişkin gündem dışı konuşmasına da Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel,

Cevap verdi.

27 Mayıs 1999 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 15.00'te son verildi.

Yıldırım Akbulut

Başkan

Yahya Akman

Şadan Şimşek

Şanlıurfa

Edirne

Geçici Kâtip Üye

Geçici Kâtip Üye

No: 2

II. - GELEN KAĞITLAR

27.5.1999 Perşembe

Yazılı Soru Önergeleri

1.- Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak'ın, Kırıkkale SSK Hastanesinin bakım ve onarım çalışmalarının ne zaman bitirileceğine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi (7/20)(Başkanlığa geliş tarihi:25.5.1999)

2.- Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün'ün, vatandaşlıktan çıkarılma işlemlerine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/21)(Başkanlığa geliş tarihi:25.5.1999)

3.- Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Çapa ve Cerrahpaşa Tıp Fakültelerinde hastalardan resmî muayene ücretlerinin üzerinde para alındığı iddialarına ilişkin Başbakanından yazılı soru önergesi (7/22)(Başkanlığa geliş tarihi:25.5.1999)

4.- Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, buğday üreticisine yönelik destek programı olup olmadığına ve buğday taban fiyatına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/23)(Başkanlığa geliş tarihi:25.5.1999)

5.- Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, ilahiyat eğitimi veren bölümlere kontenjan kısıtlamaları getirilmesine ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/24)(Başkanlığa geliş tarihi:25.5.1999)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

27 Mayıs 1999 Perşembe

BAŞKAN : Yıldırım AKBULUT

GEÇİCİ KÂTİP ÜYELER : Fadlı AĞAOĞLU (İstanbul), Cahit Savaş YAZICI (İstanbul)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 7 nci Birleşimini açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Elektronik cihazla yoklama yapacağız; süremiz 5 dakikadır.

Bu süre içerisinde elektronik sisteme giremeyen milletvekillerinin salonda hazır bulunan teknik personelden yardım istemelerini, buna rağmen sisteme giremeyen üyelerin ise yoklama pusulalarını teknik personel aracılığıyla 5 dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayısı vardır; görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce üç arkadaşımıza gündem dışı söz vereceğim.

İlk olarak, 29 Mayıs İstanbul'un fethiyle ilgili olarak, gündem dışı söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Yılmaz Karakoyunlu.

Buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Süreniz 5 dakikadır.

IV. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) GÜNDEM DİŞİ KONUŞMALAR**

1. – İstanbul Milletvekili Yılmaz Karakoyunlu'nun, İstanbul'un fethinin 546 ncı yıldönümüne ilişkin gündem dışı konuşması ve Kültür Bakanı M. İstemihan Talay'ın cevabı

YILMAZ KARAKOYUNLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 29 Mayıs 1999 İstanbul'un fethinin 546 ncı yıldönümünü idrak edeceğimiz gün; ancak, Yüce Meclisimizin çalışma takvimi nedeniyle bu konudaki görüşlerimi bugün arz etmek durumundayım.

Değerli arkadaşlar, İstanbul'un fethinin 500 üncü yıldönümü idrak edildiği zaman -1953'te Yunanlılarla aramızdaki ilişkiler sıcak olduğu için, İstanbul'un fethini görkemine uygun biçimde kutlamamıştık; ama, o tarihte işin gerçeğini idrak eden yabancı tarihçiler fevkalade güzel tespitlerle bu kutlu olayı tarihe ve edebiyat sahnesine geçirmişlerdi. Bir Fransız tarihçi "bir peygamber ilhamının tarihi tecellisi İstanbul'un fethidir" diyor, bir Avusturyalı tarihçi "bir soylu ulusun bir dünya kentiyile beklenen vuslatıdır" diyor ve bir Türk tarihçisi de "bir peygamber ilhamının rahmet açan kudretinin yeryüzündeki aksidir" diyor.

İstanbul'un fethi, öyle zannedildiği kadar basit, kolay bir şekilde olmadı. Eğer, İstanbul'un fethini günbegün tetkik ederseniz, tarihin gergesinde İslam ve Türk kudretinin birleştiği bir mükemmel fetih şalının dokunduğunu gördürsünüz; zahmetli günleri, ıstıraplı hadiseleri de oldu. Özellikle, Ceneviz Donanması tarafından esir edilen 300 levendimizin başının kesilip Haliç'e atılarak "işte, akbetiniz budur" diye yeniçeriye ve levendi telaşa vermek isteyen Bizans oyunu karşısında, Fatih'in, o, filmlerde seyrettiğiniz, gururla alkışladığımız, yağız atının sırtında Haliç'e girmesi, bu yiğitlerin, bu levendlerin gövdelerini toprağa verme arzusundan kaynaklanıyordu.

Değerli arkadaşlar, İstanbul'un fethiyle ilgili olarak en önemli imkânlardan bir tanesi de, bunun, bir ilahî kudretin takdirinin, bir peygamber ifadesiyle, bir nesle, bir kumandana nasip olacağı'nın bilinmesiydi. Nitekim, Akşemseddin, bu tehlikeli günlerden birinde Fatih'e gönderdiği bir mektupta, fethin nasıl olacağını ilhamını idrak edebileceği yolları göstermiş ve kendisini ilk defa olarak "fatih" sıfatıyla tanımlamıştı.

Biliyorsunuz, Osmanlı padişahlarına "bey", "sultan", "hünkâr" gibi sıfatlar verilir; "fatih" gibi sıfatlar, resmen izafe edilen değerler değildir. Bir imparatorluğu nihayete erdiren, bir çağı değiştiren, bir kıtayı fetheden kumandanlara cihangir; yani, cihanı alan denirdi. Osmanlıda izafe edilen resmî sıfat bu olmasına rağmen, II. Mehmet, halkın yüreğinden gelen, kendisine sevgisini, saygısını ifade eden "fatih" sıfatını almayı; "cihangir" sıfatını almaya tercih etti; tıpkı I. Bayezid'in "Yıldırım", tıpkı I. Selim'in "Yavuz", tıpkı I. Süleyman'ın "Kanuni" sıfatlarını alması gibi.

Değerli arkadaşlar, Atatürk, Fatih Sultan Mehmet'i 3 bin yıllık Türk tarihinin en büyük kumandanı olarak ilan eder ve der ki: "Yeryüzünde, askerî maharetlerle devlet yönetme dirayetinin mükemmel terki binde temessül eden iki isim vardır; biri Büyük İskender, diğeri Fatih".

Peki, bu noktaya gelinceye kadar, Fatih ve İstanbul'un fethiyle ilgili olan bütün meselelerde gerçekten ona layık şekilde hareket ettiğimizi söylemek mümkün mü?!

Bu konuda, 1938 senesinden bu yana bekleyen ve hâlâ himmetinizle hayata geçirilmesi imkânı bulunan çok önemli bir proje başlatılmış idi. 1938'de İsmet İnönü Cumhurbaşkanı olduğunda, dönemin Millî Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'i İstanbul'a davet etmiş, kendisini refakatine alarak Sultanahmet Meydanına gitmiş ve Sultanahmet Camii'nin önündeki avlunun bulunduğu yerden itibaren, Marmara ile Sarayburnu'nun birleştiği kesime uzanan bir taraça yapılarak, burada fethin 500 üncü yıldönümünde, yani 1953'te bütün dünyaya emsal olacak mükemmellikte bir fetih sergilemesini istemişti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YILMAZ KARAKOYUNLU (Devamla) – Anladığıma göre vaktim doldu, kısa kesmek zorundayım. ("Devam et" sesleri)

BAŞKAN – 1 dakikalık süre daha ilave ettim efendim; sözünüzü kesmek istemiyorum; daha uzatabilirim.

YILMAZ KARAKOYUNLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bu konuda yapabilecek hâlâ çok şeyimiz vardır ve 21 inci Dönem Meclisi, inşallah, 2000 yılına girerken, İstanbul'la ilgili bu büyük projeyi yeniden gündeme geçirebilecek fırsatları ve imkânları kullanabilir.

O tarihte teşkil edilmiş bulunan Güzideler Komisyonunun bütün belgeleri arşivde bulunmaktadır. O tarihte değerli mimarlara, tarihçilere, uluslararası heykel sanatçılarına bu konuda yaptırılmış olan çalışmaların tamamı da durmaktadır. 5 dakika içerisinde size bunları arz etmemin çok zor olduğunu takdir edeceğinize eminim.

İstanbul, bugün hâlâ bir tılsımlı Türk şehridir ve 5 asırdan beri Türk Milletinin iftihar simgesidir. Mazideki değerlerinden geleceğe aktaracağımız üstünlüklerine, şu bahsini ettiğimiz proje çerçevesindeki katkılarınız, 21 inci Dönem milletvekilleri olarak iftihar edebileceğiniz, onur duyabileceğiniz hizmetlerin başında gelecektir.

İstanbul, bir mukaddes emanettir ve hatırımızdadır. Bu hatıra saygının ahlakî içerisinde, hepimize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

KÜLTÜR BAKANI M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan. (DSP sıralarından alkışlar)

KÜLTÜR BAKANI M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, dünyada yeni bir çağın başlangıcı olacak kadar siyasi boyutu büyük ve etkili olan İstanbul'un fethi, aynı zamanda, Türklerin Anadolu'ya kesin bir şekilde yerleşmesi sonucunu yaratan tarihi bir olaydır.

Türklerin Anadolu'daki tarihini, 1071 yılında Malazgirt Zaferiyle başlatan Sultan Alparslan'dan sonra, 1453'te İstanbul'u fethederek, Anadolu Türklüğünün kökleşmesini sağlayan ve Viyana önlerine kadar uzanacak Avrupa fetihlerinin yolunu açan hükümdar da Fatih Sultan Mehmet olmuştur. Birinci Dünya Savaşı ve sonrasında çöken Osmanlı İmparatorluğunun içinden misakımillî hudutlarını çizerek cumhuriyet Türkiyesini yaratıp, yeni bir devlet kuran Mustafa Kemal Atatürk de Türklerin Anadolu'daki varlığı açısından son derece büyük, önemli ve hayati bir görevi gerçekleştirmiştir.

Sultan Alparslan, Türklerle Anadolu'nun kapılarını açmış; Fatih Sultan Mehmet, Anadolu'daki Türk varlığına tehdit oluşturan Bizans'ı fethederek, Anadolu'nun güvenceye alınmasını sağlamış ve nihayet, Türk varlığını Anadolu'da yok etmeye yönelik dünyanın en güçlü devletlerinin oluşturduğu bir ittifaka karşı verdiği mücadeleyle Büyük Atatürk, Türk Milletinin yeniden doğuşunu sağlamıştır. Dolayısıyla, Anadolu'nun Türkleşmesinde ve Türk olarak kalmasında Alparslan, Fatih Sultan Mehmet ve Mustafa Kemal Atatürk, Üç Türk Büyüğü olarak, unutulmaz hizmetler vermişlerdir.

İstanbul'un fethi, dünyanın bu geniş, soylu ve en medeni parçasında nasıl etkiler yaratmıştır, fethin anlamı nedir, bu etkiler hangi süreçleri başlatmıştır? Bu soruların cevapları, İstanbul'un fethinin büyüklüğünü ortaya koyan geniş değerlendirmelerin de başlangıcı teşkil etmektedir.

Fiziksel anlamda İstanbul'un fethi, eski dünyanın bu en gözde ve büyük kentinin, Türk öncesi İslam dünyasının gücüne kafa tutmuş bu iktidar ve kültür odağının, Türklerin eline geçmesi olayıdır. Bu şekilde, sadece fiziksel yapısıyla değil, bütün kültürü ve politik etkinlikleriyle Osmanlı, Bizansın yerini almıştır. Böylece Osmanlı, bir güç merkezi olarak doğmuş ve Doğu Roma İmparatorluğunun boşluğunu doldurmuş bulunmaktadır.

İstanbul, fetihten önce köylemiş, harap, bakımsız ve 13 üncü Yüzyıldaki Latin yağmasından sonra kendine gelememiş bir kentti. Fetihle beraber, İstanbul, yeniden bir dünya başkenti olmuş ve bu coğrafyanın iktisadi, siyasi, kültürel merkezi haline dönüşmüştür. Böylece fetih, şehir, hayat ve medeniyet getirmiştir; şehir, bilim, kültür eserleri, sarayları, hayır, ticaret ve sanat kurumlarıyla, yalnız Türk ve İslam medeniyetinin değil, dünyanın da en büyük merkezi olmuştur.

İstanbul'un fethinin politika dışındaki dini ve simgesel anlamına işaret eden en önemli eylem, Fatih'in, kente yerleşir yerleşmez, Eyüp'te bir türbe ve cami yaptırması olmuştur. Peygamberimizin bir hadisiyle kutlanan İstanbul'un fethi, bu türbe ve camiden sonra, yanlarına bir medrese ve aşhane eklenerek, Türk döneminin sosyal yardımlaşma kurumlarının ilki olan bir yapı kompleksini, imaretle anıtlştırılmıştır.

Büyük bir hoşgörülle ve siyasal iktidarı da perçinlemek amacıyla, Bizansın son yıllarında bir kenara itilen ünlü din adamı Genadios, Fatih Sultan Mehmet tarafından patrik tayin edilerek, Rum - Ortodoks kilisesi, imparatorluğun bütün Balkan Hıristiyanlarına hükmeder hale getirilmiştir. Patrik'e, Bizans devrinde bile gösterilmeyen itibar, Ortodoks kilisesinin, Osmanlı sultanlarını şükranla eski Bizans imparatorlarının yerine koymasına sebep olmuştur.

İstanbul'un kapılarını Türklerle açarak tarihin akışını değiştiren Fatih Sultan Mehmet, çok iyi eğitim alarak yetişmiştir. Arapça, Farsça, Yunanca ve Latince bilir; matematik, askerlik ve mühen-

dislikte keşif yapacak ölçüde kuvvetli bir devlet adamıdır. Döktürdüğü toprakları balistik hesaplarını bizzat yaptığı ve denemelerinde hazır bulunduğu kayıtlara geçmiştir. Türk tarihinin bu dev siması, aynı zamanda, Avrupa ve Asya tarihini çok iyi bilen, milletleri tanıyan, Doğu ve Batı düşünce dünyasını yakından incelemiş bir kültür adamıdır.

O dönemde, bilim adamları, şairler, mutasavvıflar, Fatih'in koruması altındaydı. Onlarla sık sık sohbetler eder, çeşitli konularda eser yazdırır ve tartışmasını yapardı. Sohbetlerine, Müslüman, Hıristiyan birçok bilim adamı katılırdı. Kütüphanesinde, Hıristiyan ulusların dillerinde yazılmış, binden fazla yazma eser vardı. Batlamyus'un coğrafyasını tercüme ettirmiş, Türkistanlı büyük astronom Ali Kuşçu'yu ve İtalyan ressam Bellini'yi İstanbul'a getirtmiştir. Bu çalışmalarıyla, sanatkar ruhlu, şair hükümdar, İstanbul'u bir kültür ve sanat merkezi haline dönüştürmüştür.

Fatih döneminde, İstanbul'da birçok anıtsal yapı inşa edilmiştir; fakat, bunlar arasında Fatih Külliyesi, İstanbul'un fiziksel ve sosyal tarihinde çok önemli bir yer taşır. Dini ve sosyal amaçlı bu külliye, İslam dünyasında o zamana kadar görülmemiş bir anıtsal kompozisyon fikriyle inşa edilmiştir. Fatih Külliyesi, İstanbul'a damgasını vuran büyük külliyeler dizisinin ilkidir.

Böyle bir anlayışla temelleri atılan Türk İstanbul, İmparatorluğun Tuna'dan Fırat'a kadar var olan mimarisinin bir senteze ulaştığı, yedi iklim dört bucaktaki mutfak ve yaşam kültürünün, müziğin birleştiği bir aziz şehir haline dönüşmüştür.

Anadolu'nun muhtelif şiveleri, İstanbul'da ulusal dilimizi doğurmuştur.

Asya'dan gelen kervanlar, kütüphanelerimizi en nadide yazma eserlerle doldürmüştür.

Ayasofya, tarih boyu göremediği muhteşem yapılara, ancak Osmanlı devrinde, Süleymaniye ve Sultanahmet Camilerine hayranlıkla bakarak kavuşabilmiştir.

Topkapı Sarayı dünyadaki en nadide eserlerle Çin porselenlerinden oluşan koleksiyonla zenginleşirken, kütüphanelerimiz de, İran, Hint, eski Latin, Bizans ve Slav yazmalarıyla bir kültür zenginliğine kavuşmuştur.

Batı Dünyası, İstanbul'un fethini, Hıristiyan Roma İmparatorluğunu, Malazgirt'ten itibaren üç asır içinde yok eden Türklerin son öldürücü darbesi olarak görür. İstanbul'un fethi, Hıristiyanlığın en değerli hazinesinin Türkler tarafından gaspı olarak tanıtılır; bu, bir Batı önyargısı ve hüznüdür. Tıpkı Müslümanların, İspanya'daki son kale olan Granada'yı kaybetmelerini hüznüyle anmaları gibi bir tavırdır bu. Gerçeğe baktığımızda görüyoruz ki, İstanbul'un Osmanlı-Türk fethiyle, insan coğrafyası renklenmiş ve zenginleşmiştir.

Üç asırdır endüstrileşen dünyaya karşı, İstanbul, hem direnmekte hem de uyum sağlamaya çalışmaktadır. İstanbul'un Balkanlar ve Ortadoğu'daki önemi ve sentezci rolü, hâlâ, kesintisiz olarak devam etmektedir. Bugünün İstanbul'u da, dünkü dünya başkenti İstanbul gibi, bağrında, her an, dünyanın her ülkesinden çeşitli insanları barındırmaktadır. Bütün bu insanlar, bu büyük ve çarpıcı şehirde tarihlerini, mutluluklarını, hatta ekmeçlerini aramaktadırlar.

İstanbul, İslam dünyasının büyük ve en görkemli şehridir; ama, bütün dinlere ve insanlara karşı da müstfikdir, sevgi ve şefkat doludur. İstanbul'un bir dünya şehri olmasının anlamı da işte bu gerçekte gizlidir.

İstanbul, nasıl 15 inci Asırda Balkan imparatorluğu olan bir ülkenin merkeziyse, bugünkü döneminde -siyasî durum değişik olsa da- bu bölgedeki iktisadî ve kültürel coğrafyanın da kalbidir. İstanbul, tarihinin hiçbir döneminde, gelişen dünyanın dışında kalmamıştır. Örneğin, Hollanda ve İngiltere'nin 16 ncı Asırdaki kocakarınları gemileri İstanbul limanında görülünce, tersane, kendini bu tekniği tatbik zorlamış ve derhal kendini yenilemiştir.

İstanbul, Doğu dünyasının Batı'ya açık penceresidir, Türk ve İslam dünyasının direncinin ve direnişinin mekânıdır, Birinci Dünya Savaşında, Batı'nın yeni haçlılarına karşı büyük mücadelenin merkezidir, İstanbul'un işgaline karşı, Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Anadolu hareketini örgütleyen şehirdir. İstanbul, bütün Doğuluların şehridir ve İstanbul, 2 600 yıllık İstanbul varlığının korunması sorumluluğunu üstlenen Türkiye'nin kültürel merkezidir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündem dışı ikinci söz, Tekelin tütün alımları konusunda, Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya'ya aittir.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

2. – Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya'nın, Tekelin tütün alımlarına ve tütün üreticilerinin sorunları ile alınması gereken önlemlere ilişkin gündem dışı konuşması ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Metin Şahin'in cevabı

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 21 inci Dönemin ülkemize ve tüm üyelerimize hayırlar getirmesini diliyorum; Sayın Başkana, gündem dışı söz verdiği için teşekkür ediyorum.

Tütüncülerin, yani tütün üreticilerinin sorunlarıyla ilgili söz aldım. Bildiğiniz gibi -özellikle tütün bölgelerinden gelen arkadaşlarımız bilirler- tütüncülük çok ağır bir işçiliktir, çileli bir tarım mesleğidir; 12 ay çalışırlar, 20 ayda parasını alamazlar. Hele 55 inci ve 56 ncı Hükümetler dönemlerinde, maalesef, bu üreticiler mağdur olmuşlardır. Piyasayı yılbaşında açacağız demişler, ancak mart sonlarına doğru açılabilmiştir; son hükümet de aynı şekilde yapmıştır. Halbuki, Doğru Yol Partisinin Tekelden sorumlu olduğu hükümetler döneminde ise, tütüncü fevkalde rahat etmiş, erken piyasa açılmış, erken teslimler alınmış, erken ödemeler yapılmıştır.

Şimdi, bugünkü manzara şudur: Mart sonlarında açılan tütün piyasası, geçen yıla göre yüzde 60 bir zamla açılmıştır. Halbuki, yine, bizim dönemlerimizde yüzde 100'e varan bedelle tütün piyasaları açılmıştır. Teslimler başlamış, ancak, hazirana gelmiş olmamıza rağmen, hâlâ, üreticinin evinde tütünler beklemektedir, teslimler çok ağır gitmektedir. Bunun büyük zararları vardır; çünkü, evde bekleyen tütün çürümeye mecbur kalmaktadır. Bu bakımdan, Hükümetten istihdamım şudur: Bu teslimlerin hızlandırılması gerekir; aksi halde, zaten mağdur olan tütün üreticisi, kilo kaybı sebebiyle de daha büyük mağduriyetlere maruz kalacaktır.

Değerli arkadaşların, Tekel, Türkiye'de 146 trilyonluk tütün almıştır; fakat, bu bedelin ancak 63 trilyon lirasını bugüne kadar ödeyebilmiştir. Tütüncü, tütününü dikmiş, çapasına başlamış, onbeş yirmi gün sonra da gırmaya, yani "kıрма" tabir ettiğimiz toplamaya başlayacaktır; fakat, masraf etmeye devam ettiği halde, hâlâ daha Türk tütüncüsünün 83 trilyon lira alacağı vardır.

Ege Bölgesi, Karadeniz, Marmara ve Orta Anadolu'nun bir kısmı yerleriyle beraber Doğu ve Güneydoğu Anadolumuzdaki tütüncüler büyük mağduriyet içindedirler. Ege Bölgesi, en çok tütün yetiştiren bölgelerimizden birisidir. Manisa'dan sonra Denizli en çok tütün yetiştiren bir ilimizdir. Denizli'de Tekel tarafından 27 milyon kilogram tütün alınmış, bunun bedeli 22 trilyon liradır; ama, maalesef, bugüne kadar, avanslar dahil 8 trilyon lira para ödenebilmiştir. Avansları 1 trilyon olarak hesap eder iseniz, hâlâ Denizlimizin, Denizli üreticilerinin 17 trilyon lira, Tekelden alacağı vardır. Eğer, Tekelin bu ödemeleri bu ağırlıkta gidecek olur ise, ağustos'a kadar, tütüncü, bedelini alamayacaktır. Türkiye'deki enflasyon durumu dikkate alındığında, döviz artışı dikkate alındığında, tütüncünün zaten az olan alacağının ne hale geldiğini; yani, alacağı paranın pul olduğunu, Hükümetin ve sizlerin takdirlerine sunuyorum.

Yine tekrar etmekte fayda görüyorum, tütünün arkadaşlarımız bilirler; bizim, Doğru Yol Partisinin hükümette olduğu dönemlerde -yani, geçmiş hükümet dönemlerinde- yüzde 100 zamlar ve rildiği gibi, erken teslim yapılmış ve hazırlanmadan da bedelleri ödenmiştir. Bugünkü Hükümetten veya bir müddet sonra kurulacak hükümetten, bir an önce tütünlerin teslim alınmasını ve bedellerin ödenmesini istirham ediyoruz.

Bu konuyu kapatmadan ve sözlerime son vermeden önce, tütündeki kota dengesizliğinin ortadan kaldırılması gerektiğini ifade ediyorum. Yeni aile kuran gençlerimizin, 150 kilogram gibi, cüzi bir miktarda kotayla tütüncülük yapmaları mümkün değildir. Bunun asgarî 500 kilogram olması ve nüfusa göre bir tütün kota ayarlamasının da yapılması gerektiğini ifade ediyor, Hükümetimizden anlayış bekliyorum. Diğer tarım sektörlerindeki ve diğer tüm toplum kesimlerindeki maddî sıkıntılarının da göz önüne alınmasıyla, tütün üreticilerinin mağduriyetlerinin önlenmesini istirham ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Gündem dışı konuşmaya cevap vermek üzere, buyurun Sayın Bakan. (DSP sıralarından alkışlar)

SANAYİ VE TİCARET BAKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; Denizli Milletvekilimiz Sayın Gözlükaya'nın Tekelin tütün alımlarıyla ilgili gündem dışı yaptığı konuşmaya açıklık getirmek için söz aldım; hepinizi, sözlerimin başında sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli arkadaşlar, tütünün, bildiğiniz gibi, Egede, Karadenizde, Marmarada, Doğu Anadolu'da ve Güneydoğu Anadolu'da ekimi yapılmaktadır. Ekim yapan çiftçi sayımız yaklaşık 605 bin dolayındadır ve büyük ölçüde de geçimlerini bu üründen sağlamaktadırlar. Bu yılki ekici tütün piyasası, arkadaşımızın ifade ettiği gibi, mart sonunda değil, 9 Mart 1999 tarihinde açıklanmıştır. Aslında, başlangıçta bir hafta daha önce açabilmek için hazırlık yapmıştık. Arkadaşlar hatırlayacaklar, o yörede, çok aşırı yağış ve fırtınanın, o açılış günüyle çakışması nedeniyle bir hafta erteleme yapılmıştır. Özetle, mart başı olarak düşünülmüştür ve o şekilde açılmıştır. Tütün piyasası, daha evvelki yıllarda da genelde mart ayı içerisinde açıklanmıştır. O bakımdan, söylenildiği gibi, bu sene çok çok bir gecikme söz konusu değildir.

Bu açılış törenlerinin bir bölümüne, Egedeki, Karadenizdeki ve Güneydoğu Anadolu'daki; Adıyaman'daki törenlere ben de bizzat katıldım. Bu sene, alımda, arkadaşlarımız hatırlayacaklardır, kota, üreticimiz için hiçbir şekilde sorun olmadı. Üreticilerimizin ürettikleri ürünlerin tamamı, halen alınmaya devam ediliyor. Ayrıca, verilen fiyatlar, elbette tartışma götürülebilir; ama, günün koşulları içinde üreticilerimizi hiç de mağdur etmeyen ve -bu tabiri mi hoggörün- hiç de üzmeyen bir şekilde sonuçlanmıştır. Biz de bunu yakinen takip ediyoruz, görüyoruz.

Kıymetli arkadaşlar, bu seneki rekolte yaklaşık 250 bin ton olarak hesaplanmıştır. Bunun 191 bin tonu Tekel tarafından, 59 bin tonu da tüccar tarafından alınacağı şeklinde bir planlama olmuştur. Dükkü tarih itibarıyla, yani 26.5.1999 tarihi itibarıyla Tekel, başlangıçta hedeflediği 191 bin tonun karşılığı olarak 156 bin ton dolayında alım yapmıştır, alımlarımız da halen devam ediyor.

Ben, arkadaşlarımdan, geçtiğimiz yıllara bakarak bir kıyaslama yapalım diye bazı rakamlar istedim. Örneğin, geçtiğimiz yılda, bu tarihlerde, 26 Mayıs tarihi itibarıyla alım miktarı, hedeflenenin yüzde 80'i olmuş. Bizim aldığımız miktar ise yüzde 82'dir; yani, başabaşır. O nedenle, toplam alım miktarlarında, bazı arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi, geçmiş yıllara göre çok geriden giden değil, başabaş giden bir durum söz konusudur. Tabii ki, halen alımlarımız devam etmektedir.

Kıymetli arkadaşlar, tabii, tüccarın da alabilmesi önemliydi; onların da, başlangıçta 59 bin ton dolayında bir alım hedefleri söz konusuydu, bugüne kadar aldıkları miktar ise 53 bin ton dolayındadır. Yani, alım kampanyası devam ettiğine göre, planlanan, programlanan alım miktarları düzeyinde bir alım sürmektedir. Halen, üreticimizin elinde 40 bin ton dolayında tütün vardır; ancak, alımlarımız devam etmektedir, tüccar ve Tekel tarafından, tütünün alımları yapılacaktır. Bu konuda herhangi bir kaygıya yer olmadığını düşünüyorum.

Arkadaşlar, ödeme konusu, alım miktarıyla tam bir paralellik taşıyamıyor; biraz daha geriden gidiyoruz; bunu, samimiyetle söyleyebilirim. Bugüne kadar, başlangıçta hedeflenen 250 bin tonun, yaklaşık 280 trilyon lira dolayında bir alıma yol açabileceği, gerek Tekel gerekse tüccar tarafından hesaplanmıştı. Biz, Tekel olarak, 156 bin tonluk alım karşılığı olarak, dünkü tarih itibariyle, 85,5 trilyon lira bir ödeme yapmış bulunuyoruz; bu da, bedelin yüzde 50'sini karşılıyor. Bu konuda, geçmiş yıllarla kıyaslırsak, bir miktar geride kalmış durumdayız. Geçmiş yıllarda, bu, yaklaşık yüzde 67'ye ulaşmış bu tarihlerde; bugün, yüzde 50'deyiz.

Bu, şöyle bir konudan kaynaklanıyor: Bildiğiniz gibi, Tekel ile Millî Savunma Bakanlığımızın bir anlaşması var. Millî Savunma Bakanlığımızın askerî madde alımlarıyla ilgili, sigara satışlarından dolayı, Tekelden zaman zaman kaynak transferi yapılabiliyor. Geçtiğimiz hafta, yine, Millî Savunma Bakanlığımızın bir ihtiyacına binaen 30 trilyon lira bir kaynak aktarılmasıyla karşı karşıya kaldık. Eğer, bunları, böyle bir ihtiyacı karşılamasaydık, sanıyorum, tütün ödemelerimiz de, eski, bilinen noktayı aşmış olacaktı; ancak, bu konuda büyük bir gayret içerisindeyiz; Tekel, hem alımları hem de ödemeleri dikkatle sürdürmektedir.

Kıymetli arkadaşlar, söz almışken, müsaadenizle, bir hususta da açıklama yapmayı arzu ettim. Bildiğiniz gibi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi de var. Pancar alımları, 1998 yılında tamamlanmıştı; yaklaşık 17,5 milyon ton pancar alımı gerçekleştirilmişti ve bunun bedeli de 232 trilyon liraya tekabül ediyordu. Biz, düzenli ödemelerle, bunları da tamamlamaya gayret ettik. Bu konuda biraz geri kalmıştık; ancak, bugünkü tarih itibariyle, son 16 trilyonluk ödemeye, şekerpancarındaki borçlarımızın tamamını da kapatmış bulunuyoruz. Böylece, şekerpancarı üreticimize de, devletimizin ve doğal olarak Şeker Şirketimizin hiçbir borcu kalmamıştır.

Böyle bir açıklama yapabilme olanağı tanıdığı için, Sayın Gözlükaya'ya teşekkür ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Gündem dışı üçüncü söz, bir bankanın kayırılmasına yönelik günlük bir gazetede çıkan yazıyla ilgili olarak, İzmir Milletvekili Sayın Ufuk Söylemez'e aittir.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

3. – *İzmir Milletvekili H. Ufuk Söylemez'in, İnterbankla ilgili, günlük bir gazetede çıkan habere ilişkin gündem dışı konuşması*

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok saygı değer üyeleri; konuşmama başlamadan önce, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, bir günlük gazetemizde yer alan, hem şahsımı hem de genelde siyasetçileri eleştiren bir haber üzerine gündem dışı söz almış bulunuyorum.

Bu gazetede "siyasetçilerin suçu büyük" diye, hatta "Suçlu Ayağa Kalk" diye yazılıp, resimler de verilerek manşete kadar taşınmış ve kamuoyunu son derece ilgilendiren bir hadise var.

Aslında, bu, yargıya intikal etmiş ve Bankalar Kanununun getirdiği birtakım kısıtlamalarla ilgili bir konu. Hem Bankalar Kanununun kısıtlamalarına aykırı bir davranış içerisinde olmadan hem de yargıya intikal etmiş bir konuyu etkilemeden, şahsıma ve siyasete yönelik olan bu genel suçlamaya ve haksız eleştiriye karşı görüşlerimi açıklamak için vaktinizi alıyorum.

Aslında, Interbank, devletleştirilmiş, 1,5 milyar dolarlık koca bir yükte -büyük bir yükte- devletin, Hazine'nin sırtına bırakılmış, gerçekten çok vahim bir olaydır. Bu anlamda, üzerinden beş ay bile geçmiş olsa, üzerinden bir hükümet dahi geçmiş olsa, bir büyük gazetemiz tarafından gündeme getirilmiş olmasını da esasında memnuniyetle karşılamamız gerekir; ben, şahsen öyle karşılıyorum; çünkü, bu, aynı zamanda, bugün kurulma hazırlıklarını sürdüren 57 nci hükümetin muhtemel ortakları tarafından da kamuoyuna verilen şeffaflık, açıklık, dürüstlük gibi sözleri de kapsadığından, yeni hükümetin bu mesajlarının, hem programda hem de uygulamada yer alması açısından da önemli bir adımdır, önemli bir fırsattır diye düşünüyorum ve kendilerinden bunu umuyor, şahsım ve Grubum olarak bekliyorum.

Siyaset mütessesesini, Parlamentoyu, parlamenterleri toptan eleştirmek, toptan karalamak, maalesef, özellikle 20 nci Dönem sırasında başladı ve kamuoyunda son derece yaygın olan, hepimizin zaman zaman haksız, savunmasız bırakılmamıza, bazı eleştirilere muhatap olmamıza neden oluyor. Belki demokrasinin, açık toplum olmanın, şeffaf toplum olmanın da kaçınılmaz bir gerçeği bu; ama, şükür ki, Meclisimiz var; şükür ki, bu kürsüler var; şükür ki, özgür Parlamento var; böylece, biz de merakımızı, hem değerli Meclisimize hem de Türk kamuoyuna, seçmenlerimize, ailemize, çevremize izah edebiliyoruz.

Ben, Parlamentonun, parlamenterin genel geçer ifadelerle siyasetçi suçludur, siyaset mütessesesi şöyledir böyledir diye suçlanmasına her zaman karşı çıktım; bunu şahsıma dokunduğu için değil, başkalarına dokunduğu zaman da söyledim. Daha dün diyalog grubunda yaptığımız konuşmada, değerli bakanlarımız, kıymetli parlamenterlerle, Parlamentonun ve parlamenterin saygınlığının, genel geçer ifadelerle, genel geçer manşetlerle zedelenmemesi, hırpalanmaması için çağrıda bulunma kararı aldık. Ben, buradan bir kez daha çağrıda bulunuyorum, basınımıza da çağrıda bulunuyorum: Şeffaf toplum; evet... Açıklık; evet... Demokratik toplum; evet... Hesap sorma; sonuna kadar evet... Hele devlete 1,5 milyar dolar zarar vermiş bir hadisenin üzerine gitmemek hepimizin üzerinde vebal bırakır. Bunu yaparken, sapla samanı ayırmadan, suçluyla suçsuzu ortaya koymadan, bütün siyaseti ve siyasetçiyi "böyle gelmiş böyle gider; bunların hepsi böyledir, al birini vur ötekine" mantığıyla suçlamak hak değildir. Buna, bizim sessiz kalmamız, rıza göstermemiz, en azından benim buna evet demem de mümkün değildir, inanıyorum ki, bütün arkadaşlarımız da bunu paylaşırlar benimle. (DYP sıralarından alkışlar)

Interbankla ilgili olarak... Çağlar ve Nergis Grubu bankaya sahip olduğunda Şubat 1996 idi. Ben, Mart 1996'da bakan oldum, bu bankaya ilişkin ilk murakıp raporları, üç ayda bir yapıldığı için, önüme Temmuz 1996'da geldi. Derhal, bankadaki yanlışlıkları, eksiklikleri, hataları fark ederek, murakıp raporuna istinaden, bu bankaya, Hazine dışından, bağımsız bir ekonomi profesörünü denetçi, gözlemci olarak atadım. Derhal, bankanın, grup kredilerini durdurması, 30 Hazirana kadar yüzde 10 azaltması ve yeni şube açmaması için talimat verdim. Bunların hepsi yazılıdır, belgelidir; burada isteyen arkadaşşıma veririm. Bir siyasetçi olarak, bir özel bankada tespit edilen hususlara karşı tüm önlemleri, vakit geçirmeden, zamanında ve tam olarak aldım; bunun gururu ve şerefi içindeyim.

Eylül 1996'da bankanın izinsiz şube açtığını, grup kredilerinde temerküzün arttığını, Hazine talimatlarının dinlenmediğini, oraya koyduğumuz, gönderdiğimiz Hazine murakıplarından belge,

bilgi, evrak gizlendiğini gördüncce, bankanın, 64 üncü madde kapsamındaki son uygulaması olan yazılı ihtarnamayı kendisine gönderdim ve 30 Haziran 1997 itibariyle, izinsiz açılan şubeleri kapatmadığı, yeni şube açmaya teşebbüs ettiği, yüksek faiz ve mevduat topladığı takdirde, bizim görevlendirdiğimiz murakıplardan bilgi kaçırdığı ve gizlediği takdirde, grup kredilerini direkt ve dolaylı yollardan artırdığı takdirde, Bankalar Kanununun 65 inci maddesinin uygulanacağını kendilerine yazılı olarak ihtar ettik. Ancak, Türkiye'deki siyasal istikrarsızlık hepimizin malumudur; 18 Haziran itibariyle Refahiyol Hükümeti istifa etmek zorunda kaldı ve yerine 55 inci hükümet kuruldu. 55 inci hükümetin, benim aldığım bu tedbirleri devam ettirip ettirmediği konusunda elimde kayıt, belge yok; eğer ettirmiş olsaydı, Interbank yeni şube açmazdı; eğer ettirmiş olsaydı, benim görevlendirdiğim murakıbın görevine son verilmezdi; eğer ettirmiş olsaydı, risk 1,5 milyar dolar gibi bir rakama çıkmaz ve bu bankaya da aralık ayında, kasım ayında, batmadan önce, ayrıca, 30 trilyon da, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonundan aktarılmazdı.

Ben, hep beraber, bu Meclisin, bu dönemin ilk günlerinde buna omuz verelim diyorum; ben, şahsen bunu diyorum, Doğru Yol Partisi Grubu da bunu diyor. Yeni kurulacak hükümetin ilk işi, bence bu olmalıdır. Bu konuda ihmali ve kusuru görülen kamu görevlilerinin tespit edilmesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Size ekstre veriyorum.

H. UFUK SÖYLEMEZ (Devamla) – ...bu zararın müsebbiplerinin mutlaka ortaya çıkarılması elzemdir; bu Parlatentonun öncelikli görevi olmalıdır. Buna, şahsen benim ve Doğru Yol Partisi Grubunun da sonuna kadar destek vereceğine buradan söz veriyoruz. (DYP sıralarından alkışlar)

Ayrıca, bununla da yetinilmemeli, örneğin Interbankın zorda olduğu bilindiği halde, buna, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonundan, Hazine tarihinde ilk defa 30 trilyona yakın bir paranın niçin aktarıldığı; bu paranın ne olduğu; zorda olan bu gruba o dönemde devlet bankalarından ilave krediler açılıp açılmadığı; bugün, bu grubun kamu bankaları üzerindeki riskinin ne kadar olduğu; bu grubun zorda olduğu bilinmesine rağmen, sahip olduğu bir televizyon kanalının, gayrimenkullerinin ve bazı şirketlerine ait hisselerin muvazaalı işlemlerle kaçırılmasına göz yumulup yumulmadığı; yumulduysa yumanların kimler olduğu mutlaka araştırılmalı ve kamuoyu gündemine mutlaka getirilmelidir. Bunu, şahsen desteklerim ve inanıyorum ki, tüm DYP Grubu da destekleyecektir. Yeni kurulacak hükümet bunu gündeme getirdiği takdirde, bu çalışmalara en büyük desteği, bilgimizle, özverimizle, oylarımızla, sonuna kadar vereceğiz.

Açık toplum; evet... Şeffaf toplum; evet... Dürüst toplum; evet... Ancak, basınımızdan da şunu rica ediyorum: Beş ay sonra da olsa, bunu, bu gelen gündemde, sapla samanı bir araya getirmesinler, suçlu ile suçsuzu bir araya koymasınlar, bütün siyaset müessesesini, bütün siyasetçiyi karalayan mantıkla, demokratik parlamenter sistemi âdeta bir öçlü gibi göstermekten, itibar yitirtmekten, hırpalamaktan da vazgeçsinler.

Hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum, sabrınıza teşekkür ediyorum.

Sağolun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1. – *İstanbul Milletvekili Güneş Taner'in, İzmir Milletvekili H. Ufuk Söylemez'in şahsına sataşması nedeniyle konuşması*

GÜNEŞ TANER (İstanbul) – Sayın Başkanım izin verir misiniz?

BAŞKAN – Buyurun.

GÜNEŞ TANER (İstanbul) – Sayın Başkanım, konuşmacı, 55 inci hükümet döneminde nele-
rin yapıp yapılmadığını bilmediğini söylemekle beraber, daha sonra, bunlar zımnen yapılmış gibi
ifadelerde bulunmuştur. Müsaade ederseniz, bu konuda yapılanlara ve satışmaya cevap vermek ist-
iyorum efendim.

BAŞKAN – Buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

KADİR BOZKURT (Sinop) – Sayın Başkan, Hükümetin bakanları var, gerekirse onlar cevap
verir; böyle bir usul yok efendim.

GÜNEŞ TANER (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün burada konuştuğ-
umuz konu, Bankalar Kanununun, neden acilen bu Meclisten bir an evvel geçirilmesi gerektiğini bir
kere daha ortaya koymaktadır. Çünkü, çoğunuz belki bilmiyorsunuz; ama, burada söylemekte artık
yanlış yok; Bankalar Kanununun, geçmiş dönemde, Anayasa Mahkemesince maddelerinin iptal
edilmesinden dolayı bir sürü maddesini uygulamaya koymak mümkün olamamaktadır. Yani, bir
bankanın, 64 üncü maddeden sonra uygulanacak olan 65 ve 68 inci maddeler; yani, bankayı fiili
olarak kapatma yetkisi devletin, Hazinesinin elinde yoktur.

Bu şartlar altında, size bu geniş ifadeyi verdikten sonra, 55 inci hükümetin bu bankayla ilgili
icraatını kısaca arz edeyim: Evet, aldığımızda, banka, 64 üncü maddede; yani, Hazinesinin yakın ta-
kibi içerisinde. Bankaya sürekli olarak murakıplar gitmişlerdir, teftiş etmişlerdir ve banka sahi-
binden bir sürü tedbirin alınması istenmiştir. Bunların bir kısmı yapılmıştır bir kısmı yapılmamış-
tır. Yapılmayan işlemler karşısında, devletin sadece rica etmekten başka -o günlük ortamda ve bu-
günkü ortamda- elinde yetkisi yoktur. (DYP sıralarından "Var... Var..." sesleri)

Sayın milletvekilleri, geçen dönem içerisinde daha evvelki hükümetlerin banka şubeleri açma
konusunda... (DYP sıralarından "var, var" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen efendim... Lütfen, hatibi dinleyelim.

GÜNEŞ TANER (Devamla) – Efendim, ben izah ediyorum, tatmin olursanız memnun olursu-
nuz; eksik bilgi verirsem, gelir düzeltirsiniz. Devletin kayıtları burada, siyasi olarak kimseye bir
şey söylemiyorum, kimseyi suçlamıyorum da; müsaade buyurun...

Şube açma konusu: Daha evvelki uygulamada, müracaat eden; yani, yılda bir defa verilen izin-
den fazla şube açmak için, bürokrasinin uygun görmesi ve bakanın da onaylaması kaydıyla şube
açılır idi. Geçen ekonomik krizin bankacılık sistemine getirdiği yükü düşürürseniz ve bütün ban-
kaların sermayelerini artırmak için, sistemi zorlamaya çalışmanızla rağmen, maalesef, bankacılık
sektörü bu uygulamayı istenildiği ölçüde yerine getirememiştir. Bu manada şube açmak, bankala-
rın likiditesini sağlamak açısından sıhhatli; ama, birbirleriyle yaptıkları yarıştaki faiz, piyasada Ha-
zinenin borçlandığı faizle karşılaştırıldığı zaman farklı olmayan ve sistemin gereği olan bir hadise
haline gelmiştir. Bu şartlar altında, yapılabilecek tek bir işlem vardı, biz onu yaptık, dedik ki; ma-
dem öyle, bundan sonra şube açmak isteyenler -ki, bunların arasında, bazı şubeleri maalesef, izin-
siz açanlar da vardır, bunların içerisinde maalesef, bu banka da vardır- bizim dönemimizde de ş-
ubelerini izinsiz faaliyete geçirmiş ve bilahara bu şubeler için izin istemiştir.

Bunun üzerine biz bir tebliğ çıkararak, bankaların, açacakları şubede sermayelerini artırma
kaydı şartıyla, normal bankaların açmak istedikleri her şube için 1 milyon dolar ilave sermaye koy-
maları, bankanın devlet denetiminde olanlarının ise bunun 2 misli ve müsaade alma kaydı şartıyla
izin verdik. Bu şartlar içerisinde, bankanın, fiili olarak zaten açmış olduğu on tane şubeye, serma-
ye artırımını bu şekilde sağlayarak müsaade verdik. Burada söylenen budur.

Daha sonra yapılan incelemelerde, bankanın, karşılıksız; yani teminat almadan kredi verdiği ortaya çıkması üzerine, banka sahipleriyle yapılan temaslarda ve zorlamalarda, yaklaşık 1,3 milyar dolarlık ilave teminat, banka sahiplerinden alınarak, bankanın içerisine konulmuştur. Yani, banka yönetiminde bulunduğumuz dönem içerisinde, kendilerinin yanlış yöntemleriyle, yönetimleriyle getirdikleri halden daha kuvvetli bir hale getirilmiş; fakat, daha sonra, bankanın, piyasadaki olumsuz gelişmelerden dolayı para çekilmeye başlanması üzerine, mevduat muvazamalarının haricinde de Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonundan para istemesi üzerine, bu paranın, ancak ve ancak, mülkiyetin, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna geçmesi kaydıyla verilmesi düşünülmüş, bu, benden sonraki dönemde yapılmış; ama, fiilen, bugün, banka, olabildiğince, bütün imkânlar kullanılarak, en kuvvetli hale getirilerek, devletin bütün hakları korunmuş ve banka, devredildiği tarihten, bugüne göre, gerek sermayesi ve gerekse içindeki teminatları çok yüksek montantlara varan bir şekilde garantiye alınmıştır.

Bankacılık, kanunu gereği, belli surları ve özel durumları ihtiva eden bir durum arz etmektedir. Bu konuda da böyle olduğu için, Bankalar Kanununun bu kıstaslarından dolayı, Yüce Meclise, bunun dışında, bankayla ilgili, benim bilgi vermem mümkün değildir. Yalnız, Hazine yönetimi, yaptığı bütün işlemlerde, evrak üzerinde, en ufak memurundan, müsteşarına ve dolayısıyla gerektiği yerde bakanına kadar giden bir silsile takip ettiği için, devletin kayıtları, bütün bu bilgileri en ince detaylarına kadar haizdir.

Buradaki imkânlar doğrultusunda, iddialar nedir ne değildir... Doğrusu şudur: Eğer burada bir yanlışlık yapılmışsa, eğer burada bir eksiklik var ise, eğer burada bir usulsüzlük var ise, derhal, o kimsenin gidip yakasına yapılmalıdır. Burada, bizim, müdafaya girecek, kendimizi korumaya, şahsı, kurumları ve kuruluşları korumaya niyetimiz yok; durum ortadadır. Bu durum içindir ki, zaten, Hazine ve murakıpları, burada yapılanlardan eksik bulduklarını derhal savcılığa vermeli. Hazineden sorumlu bakanın da, kendisine getirilen bu onayı, derhal imzalayıp, bir an evvel savcılığa vererek, burada sorumlu olanlara, kanun önünde yaptıkları yanlış varsa bunun hesabını sormaları görevleri icabıdır. Hazine, bugüne kadar bu görevi yerine getirmiştir. Bundan sonra yapılacak olanlar zaten kanuna geçmiştir, burada takip edilir.

Ha, eğer, Yüce Meclis arzu eder de, bu, Yüce Meclisin araştırmasını ilgilendiren bir konu diye düşünürse... Düşünebilir, çünkü, netice itibarıyla, bu bankanın sahibi eski bir siyastir. O ki, birinin aklına gelir, burada bir siyasi tutum vardır... Yani, bu banka devralınırken, bu banka satılırken, bu bankanın satın alınmasına müsaade verilirken, bu bankanın uygulaması sırasında, o ki, ondan sonraki dönemlerde -bunun içerisinde 55 inci hükümeti koyuyoruz- burada, devletin bakanı bir yanlışlık yapmıştır, yapılmaması gereken bir usulsüzlük yapmıştır; bu araştırılmalıdır. Bu araştırılmalıdır ki, bu Meclis, doğruları ortaya çıkarsın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜNEŞ TANER (Devamla) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜNEŞ TANER (Devamla) – ...soruşturmalıdır ki, yapılan yanlışlar cezasız kalmasın ve dolayısıyla, maalesef, dün ve bugünkü gazetelerde gördüğüm, fevkalade tizlerek takip ettiğim yarısız infaz ortaya çıkmasın.

Ben müsterihim, benim bu konuda hiçbir sıkıntım yok. Ben bekledim ki, hazineden sorumlu devlet bakanı, usul gereği, gelsin, burada bu konuda bilgi versin; sonra da, ona bağlı olarak, eğer burada, o bilgilere istinaden, bizim bir eksikliğimizi gördüğümüz varsa, burada söylediğinde, biz de çı-

kıp söz alalım. Bir arkadaşımız, gündem dışı bir konuşma yapmıştır; bu konuşma içerisinde, bana göre, maksadını aşan suçlamalarda bulunmuştur; bilgisi olmadığını söylemesine rağmen, şunlar şunlar yapılmıştır demiştir. Doğrudur yanlıştır... Bizde bir laf vardır; takke düşer kel görtür... Buna bakarlarsın... Gerçeği neyse odur. Türkiye'de hiçbir suç, cezasız kalmaz; gereken ceza da verilsin.

Teşekkür ederim.

Sayılarımla efendim.(ANAP sıralarından alkışlar)

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkanım, zabıtlara geçmesi bakımından, müsaade ederse-
niz, bir konuyu arz etmek istiyorum.

Gündem dışı konuşmaya hükümet dışı bir kişi tarafından cevap verilmesi İçtüzüğün hangi mad-
desine uygundur? Bugüne kadar, gündem dışı konuşmalara, varsa hükümet, gerek görtürse cevap ve-
rir. Siz, zatuâliniz, bunun dışında, burada, gündemi değiştirerek bir tasarrufta buldunuz gibi geli-
yor bana. Eğer İçtüzükte değişiklik yapılacaksa, onu o zaman getirelim; yoksa, bakanın dışında,
burada gündem dışı konuşmaya cevap verme hakkını, İçtüzük, kimseye vermemiştir; zabıtlara geç-
sin diye söylüyorum. Yoksa, muhtemel hükümette, Sayın Taner tekrar bakan mı ki yahut bakan mı
olacak ki, şimdiden cevap veriyor?

Teşekkür ederim efendim.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye efendim...

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Sayın Başkan, yerinden konuşma imkânı var; biz de duyuyoruz bu
sayede.

BAŞKAN – Evet, o da mümkündür.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye lütfen...

Sayıdeğer milletvekilleri, ben, şahsen, son olarak söz alan iki konuşmacıya da teşekkür edi-
yorum. Demokrasimizde, açıklık ve söz hürriyeti, hele kürsüde söz hürriyeti, bu Meclis çatısında
tamamen sağlanabilmelidir. Yapılacak açıklamalardan mütevellit, hoşumuza giden olur, gitmeyen
olur; ama, bunu kısıtlayıcı bir tedbir veyahut bir usul gündeme gelmemelidir. Benim dileğim bu-
dur, görüşüm de budur; buna, İçtüzük de cevaz verir.

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) – Vermez!..

TURHAN GÜVEN (İçel) – Ama, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz efendim; müdahale etmeyin... Lütfen... Ben sizi dinliyo-
rum, siz de beni dinleyin.

Okuyorum efendim:

*Açıklama hakkı

Madde 69 – Şahsına satışı veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine at-
folunan Hükümet, komisyon, siyasî parti grubu veya milletvekilleri, açıklama yapabilir ve cevap
verebilir." Bu hüküm vardır efendim.

Ben, o maddeye dayanarak ve biraz evvel açıkladığım görüşler nedeniyle konuşmacıya söz
verdim; uygulamamı, bundan böyle de devam ettireceğim.

Burada, herkes konuşacak efendim. Birbirimizi engellemeyelim. (DSP, MHP, FP ve ANAP sı-
ralarından alkışlar) Herkes konuşacak ve burada kısıtlayıcı hükümler var ise, bunları da kaldıraca-

ğiz efendim. (DSP, MHP, FP ve ANAP sıralarından alkışlar) Evet, burası, elbette ki kanun yapacak, elbette ki denetleme yapacak; ama, bunlar kadar önemli olan, bu Yüce Meclisin bir görevi de, vatandaşımızın sorunlarını, Türkiye'nin meselelerini, iç ve dış meselelerini burada rahatlıkla konuşabilmektir efendim. Buna, lütfen, hep beraber katkıda bulunalım.

Hepinize teşekkür ediyorum. (DSP, MHP, FP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Çakan.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) - Sayın Başkanım, zabıtlara geçmesi açısından söz istiyorum...

BAŞKAN - Lütfen; yerinizden açıklamak mümkün oluyor mu?

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) - Tamam efendim; buradan konuşayım.

İçtüzüğün 69 uncu maddesi gayet açık; dolayısıyla, siz...

BAŞKAN - Ama, duyamıyor arkadaşlar, mikrofonu kullansanız...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkan, zatiâliniz gayet güzel açıkladınız zaten. Arkadaşlarımız neyi açıklayacak? Bu, belki yanlış bir yorumdur ama...

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) - Sayın Başkanım, İçtüzüğün 69 uncu maddesi gayet açık. Özellikle, sizlerin yönetiminde olan bu Mecliste, Grubuma mensup bir eski bakanıma, İçtüzüğün 69 uncu maddesinin vermiş olduğu hakkı kullandırmanızdan dolayı zatiâlinize teşekkür ediyorum. Bundan böyle de, özellikle bütün milletvekili arkadaşlarımla veya parti gruplarımla sataşmayla ilgili belirli konulara açıklık getirmesinde yarar olduğunu düşünüyorum.

Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sataşmadan dolayı mı söz verdiniz Sayın Başkan?..

Hayır...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, gündemin "Seçim" kısmına geçeceğiz.

Bu kısımda, Başkanlık Divanı üyeliğlerinin seçimini yapacaktık; ancak, siyasi parti gruplarındaki aday gösterme işlemi tamamlanamadığından, seçimleri yapamıyoruz.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) - Tamamlananları yaparız.

BAŞKAN - Adaylarını bildirmemiş olan grupların, adaylarını bir an önce bildirmelerini rica ediyorum.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) - Kimler bildirmedi Sayın Başkan? Bildirilenlerin seçimini yapalım.

BAŞKAN - Sizin kileri aldık.

Gündemimizde görüşülecek başkaca konu kalmamıştır.

Gündemde yer alacak konuları sırasıyla görüşmek için, 1 Haziran 1999 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.06

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

7 NCI BİRLEŞİM

27 . 5 . 1999 PERŞEMBE

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

1. - Başkanvekilleri, Kâtip Üyeler ve İdare Amirleri Seçimi.

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI

YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7

SÖZLÜ SORULAR

8

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE

KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER